

EKONOMIJA TRŽIŠTA RADA

Drinka Peković

Alfa BK Univerzitet

Alfa BK Univerzitet

Dr Drinka Peković

EKONOMIJA TRŽIŠTA RADA

Izdavač

Alfa BK Univerzitet

Recenzenti

Prof. dr Jozefina Beke Trivunac, emerita

Prof. dr Marijana Joksimović

Prof. dr Emilija Beker Pucar

Za izdavača

Prof. dr Jovan Veselinović

Štampa

3D+ Beograd

Tiraž

30 primeraka

Godina

2024

ISBN: 978-86-6461-079-7

PREDGOVOR

Knjiga *Ekonomija tržišta rada* napisana je s namerom da postane udžbenička literatura za predmet Savremeno tržište rada na trećoj godini osnovnih studija. Ona je koncipirana prema studijskom planu i programu Fakulteta za finansije, bankarstvo i reviziju Alfa BK Univerziteta.

Knjiga prati preovlađujuću praksu izlaganja teorije ekonomije rada prisutnu u savremenim udžbenicima poznatih svetskih izdavača. Prva poglavlja predstavljaju neoklasični model tržišta rada kao savršeno konkurentskog tržišta uz objašnjenje ponude rada (uključujući investicije u ljudski kapital) i tražnje za radom. Zatim se ukazuje na nesavršenosti funkcionisanja tržišta rada i probleme nezaposlenosti, diskriminacije, pojave ranjivih grupa. U posebnom delu prikazane su institucije i politike tržišta rada kojima se nastoji uticati na funkcionisanje tržišta rada.

U knjizi se u velikoj meri koriste statistički podaci o tržištu rada i brojni primeri. Oni treba da pomognu studentima u boljem sagledavanju stanja i promena na tržištu rada kao i u formiranju sopstvenog mišljenja.

Knjiga je prevashodno namenjena studentima ekonomije kao i svim čitaocima zainteresovanim za ovu temu. Autor se zahvaljuje recenzentima na korisnim sugestijama koje su doprinele unapređenju kvaliteta knjige.

Beograd, septembar 2024. godine

Autor

SADRŽAJ

GLAVA 1 – UVOD U EKONOMIJU RADA	3
1.1. Subjekti tržišta rada.....	6
1.2. Model tržišta rada	7
1.3. Pozitivna i normativna analiza	11
GLAVA 2 – PONUDA RADA	14
2.1. Preferencije radnika.....	16
2.2. Budžetsko ograničenje	20
2.3. Optimalan izbor između rada i dokolice	22
2.4. Izvođenje krive ponude rada	24
GLAVA 3 – TRAZNJA ZA RADOM.....	31
3.1. Proizvodna funkcija.....	32
3.2. Tražnja za radom na kratak rok.....	36
3.3. Tražnja za radom na dugi rok.....	39
3.4. Determinante tražnje za radom	46
GLAVA 4 – KVALITET RADNE SNAGE: INVESTIRANJE U LJUDSKI KAPITAL.....	51
4.1. Ljudski kapital.....	52
4.2. Obrazovanje kao investicija u ljudski kapital.....	54
4.3. Obrazovanje kao signal	61
4.4. Obuka na radnom mestu kao investicija u ljudski kapital.....	64

GLAVA 5 – TRŽIŠTE RADA I REGRUTOVANJE ZAPOSLENIH.....	71
5.1. Pojam regrutovanja zaposlenih	72
5.2. Eksterno regrutovanje zaposlenih	74
5.3. Interno regrutovanje zaposlenih	79
GLAVA 6 – MOBILNOST RADA – FLUKTUACIJE I MIGRACIJE.....	86
6.1. Fluktuacija radne snage	87
6.2. Oblici mobilnosti radne snage.....	90
6.3. Determinante migracija	92
6.4. Povratne migracije.....	96
6.5. Cirkularne migracije.....	101
6.6. Efekti migracija na tržište rada imigracionih zemalja	104
GLAVA 7 – DISKRIMINACIJA NA TRŽIŠTU RADA 109	
7.1. Oblici diskriminacije	110
7.2. Teorija diskriminacije na tržištu rada.....	115
7.3. Statistička diskriminacija	120
GLAVA 8 – RANJIVE GRUPE NA TRŽIŠTU RADA ..125	
8.1. Koncept dostojanstvenog rada	126
8.2. Ranjiva zaposlenost.....	131
8.3. Prekarni rad	134
GLAVA 9 – NEZAPOSLENOST	140
9.1. Merenje nezaposlenosti	141

9.2. Oblici nezaposlenosti	145
9.3. Osiguranje za slučaj nezaposlenosti.....	149
9.4. Aktivne mere u borbi protiv nezaposlenosti.....	152
GLAVA 10 – INSTITUCIJE NA TRŽIŠTU RADA	166
10.1. Radno vreme	168
10.2. Minimalna zarada.....	171
10.3. Sindikati	176
10.4. Zakonodavna zaštita zaposlenja	178
10.5. Naknada za nezaposlenost.....	183
GLAVA 11 – POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA I TRŽIŠTA RADA	189
11.1. Pojam politike zapošljavanja i politike tržišta rada	190
11.2. Nacionalna strategija zapošljavanja za period 2005-2010. godine	192
11.3. Nacionalna strategija zapošljavanja za period 2011-2020. godine	197
11.4. Nacionalna strategija zapošljavanja za period 2021-2026. godine	201
GLAVA 12 – TRŽIŠTE RADA DANAS	206
12.1. Karakteristike tržišta rada Evropske unije.....	207
12.2. Karakteristike tržišta rada Srbije	214
LITERATURA	221

1. UVOD U EKONOMIJU RADA

Cilj ovog poglavlja jeste upoznavanje studenata sa predmetom proučavanja ekonomije rada i subjektima tržišta rada i sticanje sposobnosti razumevanja i korišćenja instrumenata ekonomske analize.

Ekonomska analiza polazi od uočavanja problema da su resursi koji se koriste u proizvodnji raznovrsnih dobara relativno oskudni odnosno ograničeni. Članovi društva imaju potrebe za različitim dobrima i uslugama koje prevazilaze proizvodne mogućnosti. Ekonomski sistem ne može obezbediti sve vrste i količine dobara i usluga koje pojedinci žele. Nije moguće zadovoljiti sve potrebe svih članova društvene zajednice. Usled oskudnosti resursa i neograničenosti potreba, društvo mora upravljati upotrebom resursa na racionalan i efikasan način kako bi se optimalno zadovoljile potrebe. Tako da *ekonomija* kao disciplina proučava, u opštem smislu, kako se pojedinci i društvo odnose prema oskudnim resursima odnosno kako se vrši alokacija resursa na proizvodnju pojedinih dobara, na proizvođače koji stvaraju ta dobra i na potrošače koji ih koriste.

Rad je jedan od ograničenih proizvodnih resursa čija je efikasna upotreba predmet naše analize. Društvo mora odlučiti kako će i u koje proizvodne svrhe rad biti raspoređen. Pojedinci su ograničeni vremenom koje imaju na raspolaganju i dohotkom za potrošnju. Oni moraju odlučiti koliko će vremena izdvojiti za posao i za slobodno vreme. Ograničenost rada kao resursa uslovljava racionalno i efikasno ponašanje radnika i preduzeća pri donošenju odluka na tržištu rada.

Ekonomija rada, kao posebno područje ekonomije, proučava organizaciju, funkcionisanje i rezultate tržišta rada. Ona analizira odluke subjekata tržišta rada, kao i politike vlade koje se odnose na zaposlenost i cenu rada. Kvalitet funkcionisanja tržišta rada i njegove performanse imaju značajne ekonomske i društvene posledice što opravdava izdvajanje ekonomije rada kao zasebne discipline. Savremena ekonomija rada izučava važne socioekonomske trendove prisutne u društvu poslednjih decenija:

- rast učešća žena u radnoj snazi u industrijski razvijenim zemljama
- globalizaciju tržišta rada, uticaj imigracije radne snage na mogućnosti zapošljavanja i zarade domaćih radnika
- uticaj minimalnih nadnica na stopu nezaposlenosti manje kvalifikovanih radnika
- diskriminaciju na tržištu rada i položaj ranjivih grupa
- ekonomski uticaj sindikata i uzroke smanjenja učešća njihovog članstva u radnoj snazi
- efekte izdašnih naknada u slučaju nezaposlenosti na produžavanje trajanja tog statusa

Potreba da se funkcionisanje tržišta rada izučava odvojeno u vidu zasebne ekonomske discipline proizilazi iz specifičnosti rada u odnosu na druge faktore proizvodnje. Rad predstavlja aktivnost čije odvijanje je neodvojivo od radnika. Količina rada koju je zaposleni voljan da ponudi na tržištu rada zavisi od visine nadnice kao cene rada. Međutim, ona je uslovljena i nizom drugih nenovčanih faktora. Pri ponudi rada zaposleni uzima u obzir zdravstvene i bezbednosne uslove rada, stabilnost zaposlenja, uslove socijalnog osiguranja, mogućnost napredovanja i sticanja novih veština na poslu. Država zakonskim propisima ograničava trajanje rada na 8 časova dnevno odnosno 40 časova nedeljno.

S druge strane, tražnja za radom je prisutna usled sposobnosti zaposlenih da radom stvaraju raznovrsna dobra i usluge. U zavisnosti od vrste dobara i usluga koje proizvode, firme traže zaposlene različitih kvalifikacija i veština. Tražnja za određenim profilom zaposlenih uslovljena je tražnjom za određenim dobrima i uslugama. Na primer, na tržištu rada postoji tražnja za građevinskim radnicima jer je u društvu prisutna tražnja za novim zgradama. Pri određivanju tražene količine rada firme polaze od visine nadnice. Međutim, ekonomska razmena između radnika i firmi uređena je nizom zakonskih propisa kojima država reguliše transakcije na tržištu rada. Neki od njih odnose se na trajanje rada, uslove rada, prava i obaveze radnika i poslodavaca. Na primer, zakonom o minimalnim nadnicama država određuje najnižu cenu rada ispod koje je poslodavcima zabranjeno da plaćaju rad. Ekonomski odnosi koje zaposleni i poslodavci uspostavljaju određuju vrste radnih mesta koje se nude na tržištu rada, potrebna znanja i veštine koje se traže, obim fluktuacije radnika, strukturu nezaposlenosti i raspodelu zarada.

Razumevanje tržišta rada pretpostavlja sagledavanje i vrednovanje specifičnih osobnosti ponude i tražnje rada. Institucionalna uređenost tržišta rada odražava se na uspostavljanje ekonomske razmene između zaposlenih i firmi i ishoda razmene. Sindikalno organizovanje, kolektivno pregovaranje o uslovima rada, minimalne nadnice, diskriminacija utiču na funkcionisanje tržišta rada i zahtevaju posebnu pažnju.

Izučavanje ekonomije rada nam omogućava da razumemo kako funkcioniše tržište rada, koja su osnovna pravila po kojima učesnici na tržištu rada obavljaju razmenu.

1.1. Subjekti tržišta rada

Na tržištu rada postoje tri glavna subjekta: radnici, firme i država.

Uloga *radnika* na tržištu rada veoma je značajna. Reč je o pojedincima sa različitim profilom i nivoom obrazovanja, različitim sposobnostima, veštinama i radnim iskustvom. Svaki pojedinac raspolaže sa ograničenim vremenom odnosno određenim brojem časova koje treba da raspodeli između rada (aktivnosti na tržištu rada) i slobodnog vremena. Pored količine rada, radnici odlučuju o vrsti poslova koje će obavljati, kvalifikacijama koje će steći, uslovima rada koje će prihvatiti, da li će se učlaniti u sindikat. Pri donošenju ovih odluka radnici nastoje da ostvare maksimalno moguće blagostanje. Njihovo ponašanje na tržištu rada zasnovano je na principu *optimizacije*. Oni nastoje da izaberu najbolju od svih mogućih opcija. Sumiranjem količina rada koje su pojedinačni radnici spremni da ponude dolazi se do ukupne količine rada koja se nudi na tržištu rada. Radnici individualnim odlukama o količini rada koju su spremni da ponude formiraju *ponudu rada*.

Drugi značajan subjekat na tržištu rada jesu *firme*. Za proizvodnju raznovrsnih dobara i usluga firmama su potrebni radnici. Firme donose odluke o broju i profilu radnika koji će zaposliti, dužini radnog vremena, uslovima rada, radnom okruženju. Pri donošenju ovih odluka firme se rukovode maksimizacijom profita. Odluka o broju radnika koji će firma angažovati zavisi, između ostalog, od cene rada. Sumiranjem odluka pojedinačnih firmi o broju radnika različitih zanimanja koje su voljni da zaposle dolazi se do ukupne količine i strukture rada za kojom postoji tražnja na tržištu rada. Svojim odlukama o angažovanju zaposlenih firme formiraju *tražnju za radom*.

Treći značajan subjekat na tržištu rada jeste *država*. Država reguliše osnovna pravila po kojima se odvija ekonomska razmena između radnika i firmi na tržištu rada. Zakonima iz oblasti tržišta rada i drugim merama država utiče na odluke radnika i firmi i usmerava njihovo ponašanje ka ostvarivanju željenog ishoda na tržištu rada. Na primer, aktivnim merama politike zapošljavanja država podstiče rast zaposlenosti pojedinih grupa radnika. Subvencionisanjem određenih programa obuke država omogućava radnicima sticanje traženih veština. Politikom niskog oporezivanja zarada radnika država može uticati na rast zaposlenosti.

1.2. Model tržišta rada

U cilju opisivanja ponašanja pojedinaca i firmi na tržištu rada, faktora koji utiču na njihovo ponašanje, kao i događaja na tržištu ekonomisti koriste modele. Putem modela ispituje se uzročna veza između dve ili više ekonomskih veličina.

Radnici i firme donose mnogobrojne odluke na tržištu rada. Za opis uticaja ovih odluka i njihovo lakše razumevanje koriste se modeli. *Ekonomski model* predstavlja pojednostavljen opis uzročnih veza između dve ili više promenljivih ekonomskih veličina. Za prikaz uzročnih veza u modelu često se koriste jednačine i grafikoni. Realni odnosi i pojave na tržištu rada su veoma složeni jer na njih istovremeno utiče veliki broj faktora. Iz tog razloga, pri analizi određene pojave ili uzročnog odnosa na tržištu rada vrši se pojednostavljivanje tako što se ne uzimaju u obzir faktori koji nisu od značaja za datu analizu. Uzima se u obzir samo ono što je suštinski značajno za objašnjavanje određene pojave ili uzročnog odnosa.

Jedna od osnovnih osobina modela je *jednostavnost*. On treba da uključuje samo ono što je bitno za izučavanje određenog

problema, ali ne sme izostaviti činjenice koje su od suštinske važnosti za objašnjenje problema koji se istražuje. Model treba da prikazuje samo ono što je na realnom tržištu rada značajno za pojavu koja je predmet istraživanja. Iz tog razloga, pravljenje dobrog modela nije lako, praćeno je nizom teškoća.

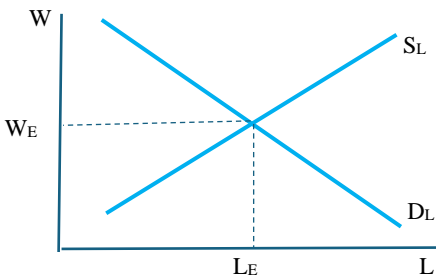
Pojednostavljivanje stvarnosti postiže se uvođenjem *pretpostavki* da su ispunjeni određeni uslovi. Na primer, u model se uvodi pretpostavka da odluka radnika o zaposlenju zavisi samo od visine zarade iako u realnosti ona može biti rezultat dejstva većeg broja faktora (dužina radnog vremena, da li je u pitanju posao na određeno ili neodređeno vreme, mogućnost rada kod kuće, mogućnost napredovanja i usavršavanja, udaljenost poslodavca od mesta stanovanja).

Oblik povezanosti ekonomskih promenljivih u modelu može se iskazati matematičkim putem. Na primer, veza između broja radnika koje je firma spremna da zaposli i visine plaćene nadnice može se izraziti jednačinom. U tom slučaju, model se može upotrebiti za predviđanje promena u broju zaposlenih radnika ako visina nadnice raste ili opada. Pored matematičkih modela, za predstavljanje uzročnih veza i objašnjavanje ekonomskih pojava mogu se koristiti i grafički modeli.

Tržište rada povezuje radnike i firme. Radnici na tržištu rada nude svoje znanje, sposobnosti i veštine za obavljanje određenih poslova. Oni formiraju ponudu rada. Veličina ponuđene količina rada zavisi od većeg broja faktora. Kao najznačajniji faktor izdvaja se visina nadnice kao cene rada odnosno zarade radnika. Rast zarade motiviše radnike da se u većem broju uključe na tržište rada i traže posao, oni su voljni da ponude veću količinu rada uz pretpostavku nepromenljivosti ostalih faktora. U slučaju opadanja visine zarade smanjuje se ponudjena količina rada. Odnos između ponuđene količine rada i visine zarade je pozitivan.

Kriva ponude rada (S_L) pokazuje odnos broja radnika ili radnih časova koji se na tržištu rada nudi za određenu visinu zarade odnosno nadnice. Kriva ponude rada često ima pozitivan nagib.

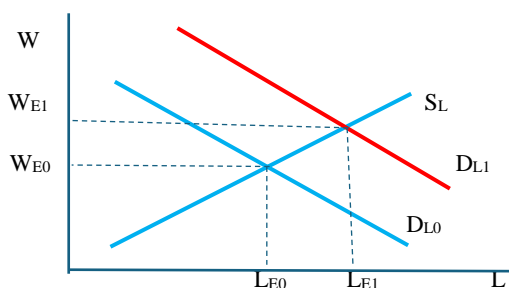
Firme na tržištu rada angažuju određeni broj radnika za obavljanje različitih poslovnih aktivnosti. One formiraju tražnju za radom. Odluka o zapošljavanju ili otpuštanju radnika zavisi od obima poslovanja firmi. U analizi se polazi od pretpostavke da firme žele maksimizaciju profita. One angažovanim radnicima isplaćuju zaradu. Povećanje zarade na tržištu rada, uz ostale nepromenjene faktore, podrazumeva da firme treba da izdvoje više novčanih sredstava za isplatu iste količine rada odnosno troškovi rada rastu. Pri takvim uslovima, firme mogu odlučiti da zaposle manji broj radnika, pod pretpostavkom nepromenljivosti drugih faktora koji mogu uticati na odluku o zapošljavanju. Smanjenje zarada na tržištu rada podsticajno utiče na firme da angažuju veći broj radnika. Odnos između tražene količine rada i visine zarade je negativan. *Kriva tražnje za radom* (D_L) pokazuje odnos broja radnika ili radnih časova koji su firme voljne da zaposle pri određenoj visini zarade. Kriva tražnje za radom ima negativan nagib.

Slika 1.1. Ravnoteža na tržištu rada Pri visini zarade W_E postignuta je ravnoteža na tržištu rada. Firme su spremne da zaposle broj radnika L_E . To je broj radnika spreman da radi za zaradu W_E .

Ravnoteža na tržištu rada postiže se kada se ponuda i tražnja izjednače. Na slici 1.1. to je tačka u kojoj se kriva tražnje i kriva ponude seku. Ravnotežnom položaju odgovaraju ravnotežna zarada W_E i ravnotežna količina rada odnosno broj radnika L_E . Pri visini zarade W_E firme su zainteresovane da zaposle broj radnika L_E . Uz navedenu visinu zarada, L_E pokazuje broj radnika koji je voljan da radi.

Prikazana ravnoteža uspostavljena je uz ispunjenost pretpostavke o nepromenljivosti ostalih faktora koji utiču na ponudu ili tražnju za radom. Na ponudu i tražnju pored zarade utiču i drugi faktori. Uključivanje u analizu dejstva drugih faktora izaziva promene u ponudi ili tražnji. Na primer, ispitivanje uticaja otvaranja novih firmi na tržište rada polazi od toga da povećanje broja novootvorenih radnih mesta povećava tražnju za radom. Kriva tražnje za radom na slici 1.2. pomerena je u desno. To dovodi do promene ravnotežnog položaja na tržištu rada. Pomeranje krive tražnje za radom dovelo je do porasta ravnotežne zarade kao i do rasta ravnotežne količine rada.

Slika 1.2. Promena ravnoteže na tržištu rada Otvaranje novih firmi dovodi do rasta tražnje za radom što je prikazano pomeranjem krive tražnje u desno sa D_{L0} na D_{L1} . To ima za posledicu rast ravnotežne zarade sa W_{E0} na W_{E1} kao i povećanje ravnotežne količine rada sa L_{E0} na L_{E1} .

1.3. Pozitivna i normativna analiza

Pozitivna ekonomska analiza objašnjava uzročno-posledične veze između ekonomskih pojava onakve kakve one jesu. Ona opisuje realno stanje ekonomskih dešavanja koristeći isključivo činjenice, bez uključivanja vrednosnog suda istraživača. Pozitivna pitanja čine veći deo ekonomske analize tržišta rada. Primeri pozitivnih pitanja: Kakav je uticaj minimalne nadnice na nezaposlenost manje kvalifikovanih radnika? Da li imigracija radne snage smanjuje zaposlenost domaćih radnika? Da li programi obuke povećavaju zaposlenost ranjivih grupa radnika? Odgovori na ova pitanja predstavljaju pozitivne iskaze. Njih je moguće dobiti primenom ekonomskih modela na osnovu prethodno prikupljenih statističkih podataka. Pozitivni iskazi su podložni testiranju i proveru jer se zasnivaju na činjenicama. Oni su objektivni jer ne uključuju mišljenje da li je sadržaj iskaza poželjan ili štetan.

Nasuprot pozitivnoj analizi koja opisuje kakav je ekonomski sistem, normativna ekonomska analiza se bavi pitanjem kakav ekonomski sistem treba da bude. Ona nastoji da odgovori kakvi ekonomski odnosi su ispravni, koji ishodi ekonomskih pojava su prihvatljivi. Normativna analiza se zasniva na vrednosnim sudovima, moralnim shvatanjima i stavovima koji su različiti kod različitih ljudi. Primeri normativnih pitanja: Da li je potrebno subvencionisati otvaranje novih radnih mesta? Da li bi trebalo ukinuti sistem naknada u slučaju nezaposlenosti? Da li bi trebalo smanjiti broj radnih časova u nedelji? Odgovori na normativna pitanja mogu se razlikovati nezavisno od toga šta činjenice govore o veličini efekata subvencija na rast broja novih radnih mesta ili da li sistem naknada u slučaju nezaposlenosti produžava trajanje ovog statusa. Za odgovore na normativna pitanja ne može se reći da li su tačni ili netačni, već da li su za društvo prihvatljivi ili nepoželjni.

Pozitivna i normativna ekonomska analiza su povezane. Normativna analiza je usmerena ka definisanju ciljeva i mera različitih ekonomskih politika. Iz tog razloga, važno je da pozitivna analiza prethodi normativnoj analizi. Na primer, na normativno pitanje da li je potrebno primiti više imigranata-radnika u zemlju, prvo je potrebno pozitivnom analizom istražiti da li na tržištu rada za određena zanimanja postoji nedostatak radne snage, da li će povećan obim imigracije radne snage smanjiti zaposlenost i zarade domaćih radnika, kako će uticati na prihode firmi. Na taj način, pre izbora opcije primanja većeg broja imigranata bolje će se razumeti promene do kojih bi došlo na tržištu rada i u društvu. Međutim, mere imigracione politike, pored ekonomskih, uzrokuju i niz socijalnih i društvenih efekata. Stoga, normativni sud o troškovima i koristima povećane imigracije radnika uključuje i političke i društvene stavove.

Sažetak

- Ekonomija rada proučava organizaciju, funkcionisanje i rezultate tržišta rada; analizira odluke subjekata tržišta rada, kao i politike vlade koje se odnose na zaposlenost i cenu rada.
- Važne teme kojima se bavi odnose se na odluke radnika o alokaciji vremena na tržištu rada, odluke firmi o zapošljavanju i otpuštanju radnika, diskriminaciju na tržištu rada i položaj ranjivih grupa, determinante nezaposlenosti
- Na tržištu rada postoje tri glavna subjekta: radnici, firme i država. Njihovo ponašanje na tržištu rada zasnovano je na principu optimizacije. Pri donošenju odluka nastoje da maksimiziraju svoje blagostanje.
- Modeli koji opisuju tržište rada treba da budu jednostavni i da polaze od realnih pretpostavki. Ponudu rada formiraju radnici. Rast zarada povećava broj radnika voljnih da rade i obrnuto. Kriva ponude rada ima pozitivan nagib.

- Tražnju za radom formiraju firme. Povećanje zarada smanjuje broj radnika koje su firme spremne da zaposle i obrnuto. Kriva tražnje za radom ima negativan nagib.
- Presek krive tražnje i krive ponude definiše ravnotežu na tržištu rada. Pri ravnotežnoj visini zarada, ponuda rada izjednačena je sa tražnjom za radom.
- Porast tražnje za radom pomera krivu tražnje u desno što povećava i ravnotežnu zaradu i ravnotežnu količinu rada odnosno broj radnika.
- Pozitivna ekonomska analiza opisuje stanje ekonomskih pojava i odnose ekonomskih promenljivih kakve one jesu. Pozitivni iskazi zasnivaju se na činjenicama i mogu se testirati i proveriti.
- Normativna ekonomija analizira kakvi ekonomski odnosi su poželjni i koji ishodi ekonomskih pojava su prihvatljivi. Ona uključuje vrednosne sudove i moralna shvatanja.

Ključni pojmovi

ekonomija rada	model
kriva ponude rada	kriva tražnje za radom
tržišna ravnoteža	pozitivna ekonomija
normativna ekonomija	

Pitanja

1. Šta proučava ekonomija rada?
2. Koje vrste pitanja su predmet analize ekonomije rada?
3. Ko su glavni subjekti na tržištu rada?
4. Kojim motivima se rukovode radnici i firme pri donošenju odluka na tržištu rada?
5. Šta je ekonomski model i koje su njegove poželjne osobine?
6. Šta pokazuje kriva tražnje za radom? Kako se definiše kriva ponude za radom?
7. Objasnite uspostavljanje tržišne ravnoteže.
8. Objasnite razliku između pozitivne i normativne ekonomske analize.